

Evidentiranje dugotrajne materijalne imovine

Bošnjak, Ivana

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Economics and Business / Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:148:292706>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 Unported/Imenovanje-Nekomercijalno-Dijeli pod istim uvjetima 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-18**

Repository / Repozitorij:

[REPEFZG - Digital Repository - Faculty of Economics & Business Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet
Preddiplomski stručni studij
Poslovna ekonomija – smjer Računovodstvo i financije

EVIDENTIRANJE DUGOTRAJNE MATERIJALNE IMOVINE

Završni rad

Ivana Bošnjak

Zagreb, rujan 2024.

Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet
Preddiplomski stručni studij
Poslovna ekonomija – smjer Računovodstvo i financije

EVIDENTIRANJE DUGOTRAJNE MATERIJALNE IMOVINE
RECORDING OF LONG-TERM TANGIBLE ASSETS

Završni rad

Ivana Bošnjak, 0067637374

Mentorica: Dr. sc. Ivana Dražić Lutilsky

Zagreb, rujan 2024.

Ivana Bošnjak

Ime i prezime studenta/ice

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je **završni rad** isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

U Zagrebu, 10.09.2024.

Student/ica:

Ivana Bošnjak

Sadržaj

SAŽETAK	1
1. UVOD	2
1.1. Predmet i cilj rada	2
1.2. Izvori podataka i metode istraživanja.....	2
1.3. Sadržaj i struktura rada.....	2
2. KARAKTERISTIKE DUGOTRAJNE IMOVINE	4
2.1. Pojmovno određenje dugotrajne imovine	4
2.2. Zakonski okvir za izvještavanje dugotrajne imovine	6
2.3. Dugotrajna materijalna imovina.....	6
2.4. Nabava dugotrajne imovine	8
2.4.1. Kupnja na tržištu od drugih.....	8
2.4.2. Razmjena imovine.....	9
2.4.3. Ulaganje članova	9
2.4.4. Financijski najam	10
2.4.5. Donacija	11
2.4.6. Knjigovodstveno evidentiranje nabave dugotrajne materijalne imovine	11
2.4.6.1. Dugotrajna materijalna imovina u pripremi	12
2.4.6.2. Dugotrajna materijalna imovina u uporabi.....	12
3. AMORTIZACIJA DUGOTRAJNE IMOVINE	13
3.1. Pojam amortizacije	13
3.2. Trošak amortizacije	17
3.3. Metode amortizacije.....	18
4. IMOVINA U RAZLIČITIM DJELATNOSTIMA	24
4.1. Dugotrajna materijalna imovina poduzeća InfoDom d.o.o.	24
4.2. Dugotrajna materijalna imovina poduzeća Krass d.o.o.....	27
5. ZAKLJUČAK	31
LITERATURA	32
POPIS SLIKA	34
POPIS TABLICA	34

SAŽETAK

Ovaj završni rad fokusira se na računovodstvenu evidenciju dugotrajne materijalne imovine, pri čemu se svaki oblik ove imovine detaljno razmatra. Prije nego što dugotrajna materijalna imovina može biti upotrijebljena, potrebno ju je najprije nabaviti. Stoga rad obuhvaća različite metode nabave dugotrajne materijalne imovine, te način kako se nakon nabave evidentira trošak te imovine u poslovnim knjigama, uz posebno objašnjenje postupka amortizacije. Cilj ovog rada je prikazati teorijsko računovodstveno evidentiranje dugotrajne materijalne imovine, a zatim primijeniti teoriju na stvarnim primjerima nabave dugotrajne materijalne imovine od strane poduzeća.

Ključne riječi: dugotrajna materijalna imovina, računovodstvena evidencija, nabava, amortizacija, poslovni subjekti.

ABSTRACT

This final paper focuses on the accounting treatment of fixed assets, examining each type of asset in detail. Before fixed assets can be utilized, they must first be acquired. Therefore, the paper covers various methods of acquiring fixed assets and the subsequent accounting for their costs in the company's books, with a particular emphasis on the depreciation process. The aim of the paper is to present the theoretical aspects of accounting for fixed assets and then apply this theory to real-life examples of fixed asset acquisitions by companies.

Key words: fixed assets, accounting records, acquisition, depreciation, business entities

1. UVOD

1.1. Predmet i cilj rada

Predmet ovog završnog rada jest evidentiranje dugotrajne materijalne imovine. Dugotrajna materijalna imovina se nalazi u aktivi bilance i predstavlja ključni segment poslovne imovine svakog poduzeća bez obzira na to je li poduzeće proizvodno ili uslužno. Dugotrajna imovina u aktivi se dijeli na materijalnu, nematerijalnu, financijsku imovinu i dugotrajna potraživanja.

Specifičnost dugotrajne materijalne imovine jest njezino postupno trošenje zbog čega se obračunava amortizacija. Radi se o imovini koja iako uglavnom ne mijenja svoj fizički oblik, u uporabi se postepeno troši, ali pritom zbog različitih faktora može doći do bržeg ili sporijeg trošenja u odnosu na anticipirano, stoga je neizostavno raditi ponovne procjene vrijednosti dugotrajne imovine. Detaljnije će biti objašnjeno u nastavku rada.

Cilj ovog završnog rada je prikazati pojmovno dugotrajnu materijalnu imovinu i zakonski okvir za izvještavanje dugotrajne imovine. Te oblike nabave dugotrajne materijalne imovine i amortizaciju.

1.2. Izvori podataka i metode istraživanja

Za izradu završnog rada koristila se relevantna znanstvena i stručna literatura. S obzirom na dinamičnost teme i potrebu za ažurnošću podataka, posebno su se koristili članci iz RRIF-a.

U radu su korištene razne metode, poput metode apstrakcije, deskriptivne metode, metode komparacije, sinteze, analize te metode klasifikacije.

1.3. Sadržaj i struktura rada

Ovaj završni rad je podijeljen na 5 poglavlja. U prvom poglavlju, odnosno u uvodu se čitatelju želi približiti o čemu se radi u radu i koji je cilj samog rada. U drugom poglavlju ovoga rada je detaljnije objašnjena dugotrajna imovina. Drugo poglavlje je podijeljeno na sekcije: pojmovno

određenje dugotrajne imovine, zakonski okvir za izvještavanje dugotrajne imovine, dugotrajna materijalna imovina i nabava dugotrajne imovine.

Treće poglavlje se odnosi na amortizaciju dugotrajne imovine. U njemu je objašnjen pojam same amortizacije, na što se odnosi trošak amortizacije i koje su metode amortizacije. U četvrtom poglavlju se prikazuje dugotrajna materijalna imovina na stvarnom poduzeću.

Peto poglavlje je zaključak rada; sumira se sve što je navedeno u radu i želi se dati čitatelju krajnji zaključci ovog rada. Te nakon posljednjeg poglavlja slijedi literatura na kojoj se temeljio ovaj rad i popis slika i tablica koje su prikazane u radu.

2. KARAKTERISTIKE DUGOTRAJNE IMOVINE

Imovina je resurs kojim poduzetnik raspolaže kao posljedicom prošlih događaja, s očekivanjem da će u budućnosti donijeti ekonomske koristi. Buduće ekonomske koristi povezane s imovinom mogu se manifestirati kroz potencijal za doprinos novčanim priljevima i ekvivalentima novca poduzetniku, bilo izravno ili neizravno.¹

2.1. Pojmovno određenje dugotrajne imovine

Osnovna obilježja dugotrajne imovine su:²

- stalnost pojavnog oblika,
- imovina je unovčiva u razdoblju koji je duži od godine dana,
- trošenje imovine izraženo je kroz amortizaciju imovine.

Dugotrajnom materijalnom imovinom se prema odredbi članka 12. Zakona o porezu na dobit smatraju stvari čiji je pojedinačni trošak nabave veći od 665,00 eura, a vijek uporabe dulji od jedne godine.³

Dugotrajna imovina karakterizira nekoliko ključnih obilježja:⁴

- Stalan izgled: Dugotrajna imovina zadržava svoj oblik tijekom vremena, za razliku od kratkotrajne imovine koja može mijenjati svoj izgled u procesu proizvodnje, iako može doći do minimalnih promjena, kao što su građevine koje ostaju iste kroz godine.
- Namjena za poslovnu upotrebu: Dugotrajna imovina nije namijenjena za prodaju već za korištenje u poslovnim procesima. Na primjer, imovina koja se namjerava prodati, poput stanova u slučaju građevinskih tvrtki, ne smatra se dugotrajnom imovinom već kratkotrajnom.

¹ Baica, Z. (2008.), Računovodstvo dugotrajne materijalne imovine – primjena HSFI 6

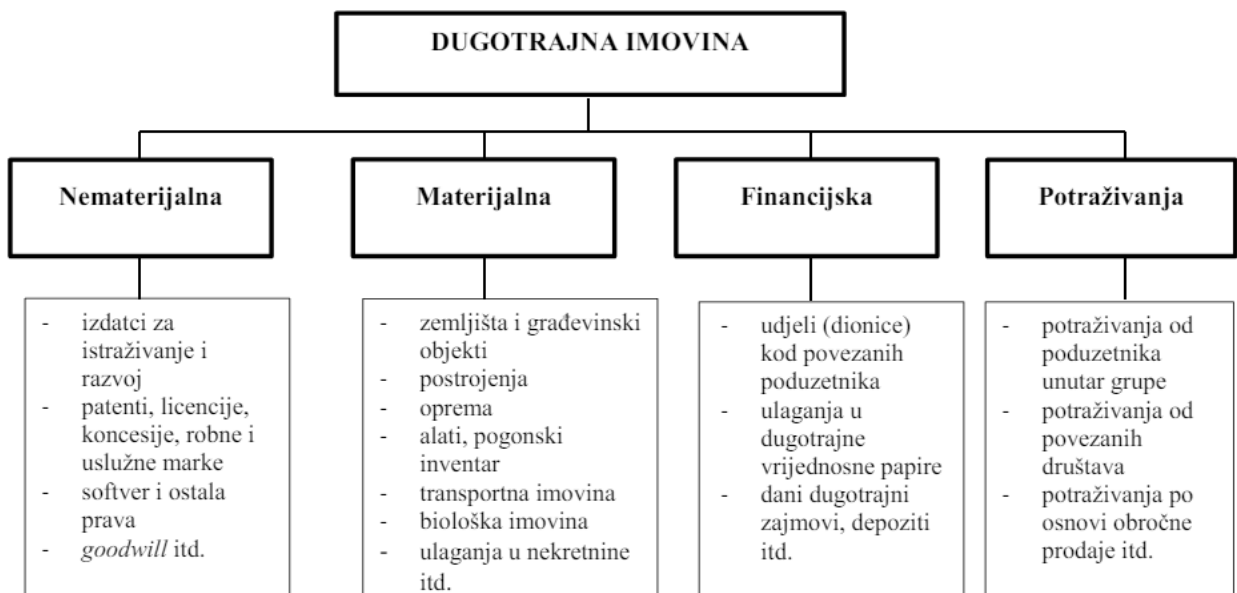
² Gulin D. et al. (2018.) Računovodstvo II – evidentiranje poslovnih procesa. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika

³ Zakon o porezu na dobit, NN, 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16, 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, čl. 12.

⁴ Perčević, H. (2021.), Računovodstvo dugotrajne nematerijalne i materijalne imovine, preuzeto 25.06.2024. s <https://www.efzg.unizg.hr/UserDocsImages/RAC/hpercevic/racunovodstvo/Ra%C4%8Dunovodstvo%20dugotrajne%20nematerijalne%20i%20materijalne%20imovine.pdf>

- Postupno prenošenje vrijednosti: Vrijednost dugotrajne imovine postupno se prenosi na krajnji proizvod tijekom procesa proizvodnje ili pružanja usluga, što uključuje i uključivanje amortizacije u troškove proizvodnje radi povećanja vrijednosti konačnog proizvoda.
- Obračun amortizacije: Dugotrajna imovina podliježe obračunu amortizacije, osim ako se radi o kategorijama imovine kao što su zemljišta, za koje se pretpostavlja da nemaju ograničen vijek trajanja.
- Trajnost kroz poslovne cikluse: Jedna od temeljnih karakteristika dugotrajne imovine je da se ne troši tijekom jednog poslovnog ciklusa.

Tablica 1 Podjela dugotrajne imovine

Izvor: Perkušić, D. (2016). Osnove računovodstva, Sveučilište u Splitu, Split, preuzeto 25.06.2024. s https://www.oss.unist.hr/sites/default/files/file_attach/Osnove%20ra%C4%8Dunovodstva%20RIF%20-%20Dijana%20Perku%C5%A1i%C4%87.pdf

U tablici je prikazana podjela dugotrajne imovine na nematerijalnu, materijalnu, financijsku imovinu i na dugotrajna potraživanja. Ispod svake vrste dugotrajne imovine navedeno je što spada pod pojedini kategoriju.

2.2. Zakonski okvir za izvještavanje dugotrajne imovine

Zakonski okvir za izvještavanje o dugotrajnoj imovini obuhvaća Zakon o računovodstvu te Međunarodne računovodstvene standarde (MRS), Međunarodne standarde financijskog izvještavanja (MSFI) kao i Hrvatske standarde financijskog izvještavanja (HSFI). Relevantni standardi koji se odnose na dugotrajnu imovinu uključuju:⁵

- MRS 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema,
- MRS 36 – Umanjenje imovine,
- MRS 38 – Nematerijalna imovina,
- MRS 40 – Ulaganja u nekretnine,
- MSFI 5 - Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prestanak poslovanja,
- HSFI 5 – Dugotrajna nematerijalna imovina,
- HSFI 6 – Dugotrajna materijalna imovina,
- HSFI 7 – Ulaganja u nekretnine,
- HSFI 8 – Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prestanak poslovanja.

2.3. Dugotrajna materijalna imovina

Dugotrajna materijalna imovina je imovina koju poduzetnik posjeduje za korištenje u proizvodnji ili isporuci roba ili usluga, za iznajmljivanje drugima ili u administrativne svrhe, i koja se očekuje koristiti duže od jednog razdoblja, ona imovina koja je namijenjena za korištenje na neprekidnoj osnovi u svrhu aktivnosti društva.⁶

Pod dugotrajnu materijalnu imovinu spadaju:⁷

- Zemljišta i šume,
- Građevinski objekti,
- Transportna sredstva,
- Postrojenja, oprema i alati.

⁵ Perčević, H. (2021.), Računovodstvo dugotrajne nematerijalne i materijalne imovine, preuzeto 25.06.2024. s [https://www.efzg.unizg.hr/UserDocsImages/RAC/hpercevic/racunovodstvo/Ra%C4%8Dunovodstvo%20dugotr](https://www.efzg.unizg.hr/UserDocsImages/RAC/hpercevic/racunovodstvo/Ra%C4%8Dunovodstvo%20dugotr%20ajne%20nematerijalne%20i%20materijalne%20imovine.pdf)

⁶ mr. sc. Baica Z. Računovodstvo dugotrajne materijalne imovine – primjena HSFI 6

⁷ Ibid.

Zemljišta se kategoriziraju kao prirodna bogatstva i prikazuju u sklopu dugotrajne materijalne imovine. Ova vrsta imovine posebna je po tome što ima neograničen vijek trajanja. Zemljište se ne amortizira jer je neiscrpna imovina. Ipak, u nekim slučajevima zemljište može imati ograničen vijek trajanja za poslovni subjekt. U slučaju ako je zemljište uzeto u zakup, tada dužina trajanja zakupa određuje vijek korištenja. Zemljišta se dalje dijele na građevinsko zemljište, poljoprivredno zemljište i ostalo zemljište⁸.

Skupina građevinskih objekata obuhvaća građevine koje služe za obavljanje osnovne djelatnosti poslovnog subjekta. To uključuje proizvodne hale, skladišne prostore, upravne zgrade, trgovačke prostore, ugostiteljske objekte, hotelske prostore i druge smještajne kapacitete. U specifičnim industrijama, ova kategorija također obuhvaća objekte javne infrastrukture poput hidrocentrala, vjetroelektrana, vodovoda, pročišćivača otpadnih voda, cesta, mostova, željeznica i slične imovine.

Transportna sredstva ili vozila predstavljaju pokretnu dugotrajnu materijalnu imovinu poduzeća, koja se koriste za prijevoz ljudi i robe u cestovnom, željezničkom i zračnom prometu. Vozila namijenjena prijevozu ljudi u cestovnom prometu nazivaju se osobna vozila (automobili, motocikli i bicikli), dok se gospodarska vozila (dostavna, kombi i teretna vozila) najčešće koriste za prijevoz robe. Vozila u vlasništvu poduzeća trebaju biti korištena isključivo za poslovne aktivnosti i podliježu amortizaciji.⁹

Postrojenja i oprema poduzeća čine materijalnu imovinu koja se evidentira u posebnoj analitičkoj evidenciji, s vijekom upotrebe duljim od jedne godine.¹⁰ Skupina koja obuhvaća postrojenja, opremu, alate, inventar i transportna sredstva koristi se za praćenje promjena i bilanciranje dugotrajne imovine. Ova skupina uključuje postrojenja i opremu, alate, pogonski inventar, transportna sredstva, poljoprivrednu opremu i mehanizaciju te ostalu materijalnu imovinu.¹¹

⁸ Gulin, D., et al. (2018). *Računovodstvo II – evidentiranje poslovnih procesa*. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika

⁹ Volarević, H., Varović, M., (2013) *Osnove računovodstva 1*. Mate, Zagreb, str. 34

¹⁰ Parać, B. (2008). *Poduzetničko računovodstvo i Financijsko izvještavanje*. Zagreb

¹¹ Perkušić, D. (2016.) *Osnove računovodstva*, Split

2.4. Nabava dugotrajne imovine

Prilikom nabave dugotrajne materijalne imovine, procesi se razlikuju ovisno o tome započinje li novo poslovanje ili se proširuje postojeće. Način stjecanja imovine određuje kako će se ona evidentirati u knjigovodstvu. U početnoj fazi nabave, dugotrajna materijalna imovina se bilježi na kontu "dugotrajna materijalna imovina u pripremi." Kada se obračuna nabava, knjigovodstvena vrijednost uključuje fakturnu vrijednost zajedno s dodatnim troškovima kao što su troškovi prijevoza, utovara, istovara i carine. Nakon što je imovina spremna za korištenje u poslovnim aktivnostima, njezina vrijednost se prenosi u osnovna sredstva, a amortizacija počinje teći od tog trenutka.

2.4.1. Kupnja na tržištu od drugih

Kada se dugotrajna materijalna imovina stječe putem kupnje od proizvođača ili dobavljača, trošak nabave se utvrđuje prema pravilima HSFI 6.

Trošak nabave ove imovine priznaje se samo ako ispunjava dva ključna uvjeta:¹²

- Postoji očekivanje da će imovina donijeti buduće ekonomske koristi za poduzeće,
- Trošak imovine mora biti moguće precizno odrediti.

Trošak nabave dugotrajne materijalne imovine uključuje kupovnu cijenu, uvozne pristojbe i nepovratne poreze (nakon odbitka popusta), troškove povezane s pripremom imovine za upotrebu, te procijenjene troškove demontaže, uklanjanja imovine i obnove prostora na kojem je smještena. Ovi troškovi trebaju se uzeti u obzir prilikom prvotnog evidentiranja imovine.¹³

¹² Baica Z. (2008.) Računovodstvo dugotrajne materijalne imovine – primjena HSFI 6

¹³ Ibid.

2.4.2. Razmjena imovine

Prema svim relevantnim računovodstvenim propisima, dugotrajna materijalna imovina, uključujući nekretnine, strojeve i vrijednu opremu, može se steći putem razmjene između dviju pravnih osoba. Ova razmjena može biti ili direktna zamjena imovine ili kombinirana, gdje se dio imovine zamjenjuje uz dodatak novčane kompenzacije. Trošak imovine stečene ovim putem mjeri se prema njezinoj fer vrijednosti. Ako fer vrijednost nije dostupna, imovina se bilježi prema knjigovodstvenoj vrijednosti prethodne imovine koja se razmjenjuje.

Kad je riječ o poreznom tretmanu razmjene dugotrajne materijalne imovine, zakon razlikuje dva glavna oblika prometa: kupovinu i prodaju. Također, zakon propisuje različite porezne tretmane ovisno o vrsti imovine. U slučaju zamjene nekretnina, kao što su zemljište i građevinski objekti, postoje dva zasebna prometa. Svaki promet nekretnine podliježe porezu na promet nekretnina. Porezna osnovica za svaku nekretninu u zamjeni utvrđuje se na temelju tržišne vrijednosti nekretnine koju sudionici stječu. Nekretnine izgrađene do 31. prosinca 1997. godine podliježu porezu na promet nekretnina, dok nekretnine izgrađene nakon 1. siječnja 1998. godine podliježu porezu na dodanu vrijednost.¹⁴

2.4.3. Ulaganje članova

Pri stjecanju dugotrajne materijalne imovine kroz ulaganje članova razlikuju se dva pristupa:

1. **Ulaganje u upisani kapital** - Ovaj način ulaganja ne dovodi do povećanja porezne osnovice za porez na dobit.
2. **Ulaganje u neupisani kapital** - Ovaj postupak, prema uvjetima iz članka 10. Pravilnika o porezu na dobit, također ne povećava poreznu osnovicu za porez na dobit.

Da bi ulaganje članova društva ili dioničara, koje se ne bilježi kao povećanje temeljnog kapitala, bilo neoporezivo, potrebno je da:¹⁵

- Postoji društveni ugovor ili drugi pisani dokument koji potvrđuje ulaganje,
- Ulaganje mora biti registrirano kao imovina društva.

¹⁴ Zakon o porezu na promet nekretninama (Nar. nov., br. 69/97, 26/00 i 153/02)

¹⁵ Baica Z. (2008.) Računovodstvo dugotrajne materijalne imovine – primjena HSFI 6

Kada imovina postane vlasništvo društva, ona više ne pripada pojedinim članovima ili dioničarima, a društvo stječe pravo neograničenog upravljanja tom imovinom u svrhe svoje gospodarske djelatnosti.

Ako članovi ili dioničari ulažu imovinu, poput najma, zakupa ili pozajmice, u trgovačko društvo kao svoje vlasništvo, a ta imovina se evidentira u neupisanom temeljnog kapitalu, tada je ta imovina podložna oporezivanju.

2.4.4. Financijski najam

Jedan od načina stjecanja dugotrajne imovine je putem najma, pri čemu se razlikuju operativni i financijski najam. Kod **operativnog najma**, imovina ostaje u vlasništvu davatelja najma, a poduzeće plaća mjesečnu najamninu. Nakon isteka ugovora o operativnom najmu, imovina se vraća vlasniku, ili može biti prodana trećoj strani po ostatnoj vrijednosti.

S druge strane, kod **financijskog najma**, poduzeće postaje vlasnikom imovine i evidentira je u svojim poslovnim knjigama. Dugotrajna materijalna imovina, financijski najam definira se kao „najam kojim se većim dijelom prenose svi rizici i nagrade povezani s vlasništvom neke imovine. Vlasništvo se može, ali ne mora prenijeti“.¹⁶ Oba tipa najma uključuju dodatne troškove koji utječu na financijske izvještaje i pokazatelje poduzeća.

Postoje kriteriji za prepoznavanje financijskog najma uključuju nekoliko specifičnih aspekata:¹⁷

- Vlasništvo se prenosi na najmoprimca po završetku razdoblja najma,
- Najmoprimac ima opciju kupnje imovine po cijeni koja je znatno niža od fer vrijednosti na dan kada se opcija može ostvariti, a na početku najma postoji visoka vjerojatnost da će se opcija koristiti,
- Razdoblje najma pokriva značajan dio ekonomskog vijeka imovine, iako vlasništvo nije preneseno,
- Sadašnja vrijednost minimalnih plaćanja najma gotovo pokriva cjelokupnu fer vrijednost iznajmljene imovine,
- Iznajmljena imovina je specifične prirode i može je koristiti samo najmoprimac bez većih preinaka.

¹⁶ Hrvatski standard financijskog izvještavanja 6, točka 30, Narodne novine br. 86/15

¹⁷ Baica Z. (2008.) Računovodstvo dugotrajne materijalne imovine – primjena HSFI 6

2.4.5. Donacija

Iako donacije predstavljaju rijedak poslovni događaj, one su zakonom regulirane kao način stjecanja imovine. Prema važećim propisima, kada trošak nabave nije poznat kao iznos novca ili novčanih ekvivalenata, nabavna vrijednost donirane dugotrajne materijalne imovine bilježi se kao fer vrijednost te imovine.¹⁸

2.4.6. Knjigovodstveno evidentiranje nabave dugotrajne materijalne imovine

Dugotrajna materijalna imovina, zbog svog vijeka trajanja, s godinama često gubi na vrijednosti. Svaki poduzetnik može samostalno odabrati način i metodu amortizacije, što se definira računovodstvenom politikom poduzeća.

Dugotrajna materijalna imovina; poduzetnik treba odabrati metodu troška ili metodu revalorizacije kao računovodstvenu politiku i primijeniti tu politiku na cjelokupnu skupinu dugotrajne materijalne imovine nakon početnog priznavanja dugotrajne materijalne imovine.¹⁹

Poduzetnik može nakon početnog priznavanja dugotrajne materijalne imovine iskazivati imovinu po njenom trošku nabave umanjenom za ispravak vrijednosti i akumulirane gubitke od umanjenja. Ovo se odnosi na metodu troška, koja omogućava da se imovina bilježi po svojoj nabavnoj cijeni minus akumulirani troškovi i gubici od umanjenja.²⁰

Također, poduzetnik može nakon početnog priznavanja imovine koristiti metodu revalorizacije za dugotrajnu materijalnu imovinu čija se fer vrijednost može pouzdano mjeriti. U tom slučaju, imovina se iskazuje po revaloriziranom iznosu, koji uključuje fer vrijednost na datum revalorizacije umanjenu za kasnije ispravke vrijednosti i akumulirane gubitke od umanjenja. Ova revalorizacija treba biti provedena dovoljno redovito kako bi knjigovodstvena vrijednost ostala bliska fer vrijednosti na datum bilance.²¹

¹⁸ Baica Z. (2008.) Računovodstvo dugotrajne materijalne imovine – primjena HSFI 6

¹⁹ Hrvatski standard financijskog izvještavanja 6, točka 29, Narodne novine br. 86/15

²⁰ Hrvatski standard financijskog izvještavanja 6, točka 30, Narodne novine br. 86/15

²¹ Hrvatski standard financijskog izvještavanja 6, točka 31, Narodne novine br. 86/15

2.4.6.1. Dugotrajna materijalna imovina u pripremi

Svaki projekt nabave dugotrajne imovine bilježi se u računovodstvu na kontu "dugotrajna imovina u pripremi" u bilanci. U obračun nabave imovine uključuju se nabavna vrijednost imovine i svi pripadajući troškovi, poput istovara, utovara, montaže ili demontaže, prijevoza i carine pri uvozu iz drugih zemalja. Vremenski period ulaganja u imovinu nije ograničen, te dok ulaganje traje, sve računovodstvene evidencije vode se na kontu "dugotrajna imovina u pripremi".

Ulaganja u dugotrajnu materijalnu i nematerijalnu imovinu koja još nije u funkciji evidentiraju se u bilanci kao imovina u pripremi. Preporučuje se da se sva ulaganja u dugotrajnu imovinu, bez obzira na njihovu veličinu, broj dijelova ili vrijeme potrebno za stavljanje u funkciju, evidentiraju kao imovina u pripremi.²²

2.4.6.2. Dugotrajna materijalna imovina u uporabi

Na dan kada poduzetnik stavi imovinu u pogon, započinje proces upotrebe i korištenja te imovine. Od tog trenutka započinje njen vijek trajanja i obračun amortizacije, jer imovina tada počinje služiti svojoj svrsi.

Dugotrajna materijalna imovina stavlja se u uporabu (početak priznavanja) kada je vjerojatno da će donijeti buduće ekonomske koristi poduzeću i kada se njezin trošak može pouzdano izmjeriti. U tom trenutku imovina se prebacuje iz imovine u pripremi i aktivira. Amortizacija imovine počinje prvog dana mjeseca koji slijedi nakon mjeseca u kojem je imovina stavljena u uporabu.²³

²² Vodič kroz knjiženja i protuknjiženja, Računovodstvo i porezi u praksi, br. 5, 2018, str. 39.

²³ Vodič kroz knjiženja i protuknjiženja, Računovodstvo i porezi u praksi, br. 5, 2018, str. 40.

3. AMORTIZACIJA DUGOTRAJNE IMOVINE

Amortizacija predstavlja trošak koji se akumulira za dugotrajnu imovinu tijekom njenog vijeka trajanja. Zakon o porezu na dobit (NN 22/12) određuje vijek trajanja imovine i stope amortizacije. Poduzetnici trebaju odabrati metodu obračuna amortizacije i vijek trajanja imovine u skladu s njihovom gospodarskom djelatnošću. Unutar zakonom propisanih granica, poduzetnici imaju mogućnost prilagoditi stope amortizacije kako bi bolje odgovarale specifičnostima njihovog poslovanja.²⁴

3.1. Pojam amortizacije

Amortizacija se primjenjuje na imovinu s sljedećim karakteristikama:²⁵

- Korisni vijek trajanja imovine trebao bi biti dulji od jedne godine,
- Vijek trajanja imovine je ograničen,
- Poduzeće koristi imovinu za proizvodnju, pružanje usluga ili iz administrativnih razloga.

Prema računovodstvenim standardima i poreznim propisima, sredstva se kategoriziraju za potrebe obračuna amortizacije u tri osnovne skupine:

1. **Imovina koja podliježe obračunu amortizacije:** Ovo su dugotrajni resursi koji se troše tijekom svog vijeka trajanja i za koje se amortizacija obračunava kako bi se trošak rasporedio kroz vrijeme njihove upotrebe.
2. **Imovina koja ne podliježe obračunu amortizacije:** Ova imovina, poput zemljišta koje se ne troši i nema ograničen vijek trajanja, ne podliježe obračunu amortizacije.
3. **Predmeti dugotrajne imovine koji se mogu jednokratno otpisati:** Ovo su stavke čija se vrijednost može potpuno otpisati u jednoj računovodstvenoj godini, obično zbog njihove niske cijene ili kratkog vijeka trajanja.

²⁴ Zakon o porezu na dobit, Narodne novine br. 22/12, Republika Hrvatska

²⁵ Vujević, K. (2005.), Amortizacija s troškovnog, računovodstvenog i poreznog aspekta

Imovina koja se ne amortizira je:²⁶

- Zemljište,
- Šuma i ostali prirodni obnovljivi resursi,
- Izdaci za istraživanje i razvoj,
- Knjige u knjižnicama sa trajnom vrijednosti, umjetnička djela i sl.

Amortizacija se može klasificirati u dvije kategorije; porezno priznata amortizacija - obračunavanje prema propisanim ili udvostručenim stopama te porezno nepriznata amortizacija.

Amortizacija se razlikuje i u računovodstvenom i financijskom smislu, osim što se razlikuje u poreznom kontekstu. U računovodstvu, amortizacija se najčešće obračunava na temelju nabavne cijene imovine, no može se obračunavati i na temelju iznosa umanjenog za preostalu vrijednost ili prema revaloriziranoj vrijednosti imovine. Različite metode obračuna amortizacije omogućuju prilagodbu kako bi se bolje odražavali stvarni ekonomski uvjeti i ciljevi izvještavanja.

Amortizacija imovine počinje kada je imovina spremna za upotrebu (Slika 1).

Slika 1 Primjer početka obračuna amortizacije za imovinu koja je kupljena tijekom poslovne godine (Perkušić, 2016)

²⁶ Vujević, K. (2005.), Amortizacija s troškovnog, računovodstvenog i poreznog aspekta

Amortizacija završava kada dođe do prodaje, darivanja, uništavanja ili rashodovanja imovine (Slika 2).

Stopa amortizacije određuje se prema očekivanom vijeku trajanja imovine, odnosno prema razdoblju u kojem se očekuje da će imovina pružati izravne ili neizravne ekonomske koristi poduzetniku. Na primjer, ako poduzetnik predviđa da će koristiti imovinu tijekom šest godina,

Slika 2 Primjer obračuna amortizacije za imovinu koja se prodala tijekom poslovne godine (Perkušić, 2016)

tada bi se amortizacija trebala obračunavati u tom razdoblju.²⁷

Rashodi amortizacije obračunati po stopama koje su niže od maksimalno dopuštenih prema poreznim propisima smatraju se porezno priznatima. S druge strane, rashodi amortizacije obračunati po stopama koje premašuju maksimalno dopuštene porezne stope smatraju se porezno nepriznatima za tekuću godinu.²⁸

Zakon o porezu na dobit propisuje amortizacijske stope, što je prikazano u Tablici 2.

²⁷ Zaloker, D. (2020.), Tko mora provesti revalorizaciju dugotrajne materijalne imovine?, preuzeto 26. srpnja 2024. s <https://www.teb.hr/novosti/2020/tko-mora-provestirevalorizaciju-dugotrajne-materijalne-imovine/>

²⁸ Ibid.

Tablica 2 Pregled porezno dopuštenih stopa amortizacije prema Zakonu o porezu na dobit

Red. br.	Opis	Redovna stopa		Podvostručena stopa	
		Vijek uporabe (god.)	Stopa (%)	Vijek uporabe (god.)	Stopa (%)
1.	Građevinski objekti i brodovi veći od 1000 BRT	20	5	10	10
2.	Osnovno stado i osobni automobili	5	20	2,5	40
3.	Nematerijalna imovina, oprema, vozila, osim za osobne automobile, te za mehanizaciju	4	25	2	50
4.	Računala, računalna oprema i programi, mobilni telefoni i oprema za računalne mreže	2	50	1	100
5.	Za ostalu nespomenutu imovinu	10	10	5	20

Izvor: Zaloker, D. (2018.), Obračun amortizacije, preuzeto 26. srpnja 2024. s <https://www.teb.hr/novosti/2018/obracun-amortizacije/>

U tablici 2 prikazane su stope amortizacije prema Zakonu o porezu na dobit. Prema slici, redovna stopa za građevinske objekte i brodove veće od 1.000 BRT iznosi 5% godišnje, što odgovara vijeku trajanja od 20 godina (računajući kao 100 podijeljeno s brojem godina korisnog vijeka imovine). Za ovu kategoriju imovine moguće je primijeniti i podvostručenu stopu amortizacije, tj. 10%. U praksi, međutim, amortizacija se često obračunava prema nižim stopama, s obzirom na to da se očekuje da će korisni vijek nekretnina biti 50 godina ili više. Ovaj vijek trajanja varira ovisno o vrsti nekretnine; na primjer, zgrada za administraciju i upravu može imati duži vijek trajanja u odnosu na proizvodni pogon, koji, iako fizički očuvan, često zahtijeva promjene zbog promjena u proizvodnom procesu.

Za osnovno stado i osobne automobile pretpostavlja se vijek uporabe od 5 godina, što znači da se amortizacija obračunava po stopi od 20% (ili udvostručenoj stopi od 40%). Međutim, stvarni vijek uporabe može značajno varirati ovisno o vrsti imovine i intenzitetu njezinog korištenja, naročito u slučaju automobila.

Za nematerijalnu imovinu, opremu, strojeve te vozila koja ne spadaju u kategoriju osobnih automobila (npr. teretna vozila i radna vozila korištena u poslovanju), amortizacija se obračunava po stopi od 25%, što odgovara pretpostavljenom vijeku trajanja od 4 godine. U praksi, međutim, često dolazi do značajnih odstupanja jer se u nekim poduzećima oprema i strojevi brzo zastarijevaju i zahtijevaju zamjenu prije nego što prođe navedeno razdoblje od 4 godine. Stoga se ponekad primjenjuju podvostručene ili čak više stope amortizacije kako bi se bolje uskladila sa stvarnim uvjetima poslovanja.

Za računala, računalnu opremu, računalne programe, mobilne telefone (s vrijednošću većom od 465,00 eura) i opremu za računalne mreže, amortizacija se obračunava po stopi od 50%, što odgovara pretpostavljenom vijeku trajanja od dvije godine. Mobilni telefoni manje vrijednosti klasificiraju se kao kratkotrajna imovina i ne podliježu obračunu amortizacije. U poduzećima koja se suočavaju s brzim tehnološkim promjenama, poput onih u IT industriji, često se primjenjuje amortizacija po stopi od 100% u jednoj godini, odnosno podvostručena stopa, zbog brze zastarjelosti ove vrste imovine.

Za ostalu nespomenutu imovinu primjenjuje se amortizacijska stopa od 10%, što odgovara pretpostavljenom vijeku trajanja od 10 godina. Važno je napomenuti da amortizacija, kroz odabir amortizacijskih stopa, može značajno utjecati na uspješnost poslovanja poduzeća. Ako vodstvo poduzeća koristi više amortizacijske stope od uobičajenih, to može rezultirati smanjenjem dobiti ili povećanjem gubitka. Suprotno tome, primjena nižih stopa može dovesti do povećanja dobiti i smanjenja gubitka.

U praksi, neka poduzeća mogu koristiti povećane ili smanjene amortizacijske stope kako bi prilagodila financijske rezultate, s ciljem optimizacije poreznih obveza ili prikazivanja poslovanja u povoljnijem svjetlu. Stoga je pri analizi financijskih izvještaja ključno razmotriti specifičnosti poslovanja i usporediti primjenjivane amortizacijske stope s onima koje su zakonski propisane.

3.2. Trošak amortizacije

Računovodstvena politika poslovnog subjekta određuje metodu obračuna amortizacije koju koristi poduzetnik. Trošak amortizacije treba se priznati kao trošak razdoblja u kojem nastaje, dok se istovremeno knjiži kao ispravak vrijednosti akumulirane amortizacije. Međutim, ako je iznos amortizacije uključen u knjigovodstvenu vrijednost druge imovine, taj trošak se ne priznaje kao izravni trošak razdoblja.

HSFI ne razlikuju pojmove deprecijacija i amortizacija, nego koriste samo izraz amortizacije. No MSFI razlikuje te pojmove; Amortizacija je alokacija iznosa novca tijekom procijenjenoga vremenskog razdoblja čime se terete rashodi i smanjuje knjigovodstvena vrijednost nematerijalne imovine (Intangible Assets), kao što su koncesije, patenti, licencije, robne i

uslužne marke, ulaganje u softver, ulaganje na tuđoj imovini, ulaganje u znanje i ostala prava. Deprecijacija odražava trošenje dugotrajne materijalne imovine koja se tereti na troškove i istodobno smanjuje knjigovodstvenu vrijednost te imovine.²⁹

Utvrđivanje iznosa troška amortizacije temelji se na:³⁰

- **amortizirajućem iznosu** – iznos koji podliježe amortizaciji, obično nabavna cijena minus preostala vrijednost,
- **amortizacijskom vijeku** odnosno procijenjenoj količini učinaka u vijeku upotrebe imovine koja se amortizira – predviđeno razdoblje u kojem će imovina biti korištena,
- **godišnjim amortizacijskim stopama** – postotci koji se primjenjuju na amortizirajući iznos,
- **sustavu obračuna amortizacije i metodi obračuna amortizacije** – konkretne metode i sustavi koje poduzeće koristi za obračun amortizacije.

3.3. Metode amortizacije

Poduzetnici mogu koristiti nekoliko metoda amortizacije.³¹

1. Linearnu metodu (metodu pravocrtnog/ravnomjernog obračuna),
2. Funkcionalnu metodu (metodu po jedinici proizvoda),
3. Degresivnu metodu (metodu padajućeg salda),
4. Progresivnu metodu.

Svaki poduzetnik može samostalno odabrati metodu obračuna amortizacije, međutim, izbor metode može biti značajno ograničen propisima. Zakon o porezu na dobit (čl. 12. st. 1.) kaže da je linearna metoda jedina metoda koja je porezno priznata.

²⁹ Belak V., Računovodstvo dugotrajne materijalne imovine prema HSFI/MSFI i novi računovodstveni postupci, 2009., str 73.

³⁰ Gulin D. et al. (2018.) Računovodstvo II – evidentiranje poslovnih procesa. Zagreb:Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika

³¹ TEB poslovanje, preuzeto s <https://www.teb.hr/novosti/2018/obracun-amortizacije/>, pristupljeno 26.07.2024.

Linearna metoda, poznata i kao metoda pravocrtnog/ravnomjernog obračuna, pretpostavlja da se stalna imovina troši ravnomjerno tijekom cijelog vijeka trajanja. Prema ovoj metodi, trošak amortizacije raspoređuje se na jednake godišnje iznose. Godišnji iznos amortizacije izračunava se tako da se nabavna vrijednost stalne imovine dijeli godišnjom stopom amortizacije. Ta godišnja stopa amortizacije predstavlja omjer broja 100 i procijenjenog broja godina upotrebe stalne imovine.³²

Slika 3 Jednadžba izračuna amortizacija

$$\text{Godišnja iznos amortizacije} = \frac{\text{nabavna vrijednost}}{\text{godišnja stopa amortizacije}}$$
$$\text{Godišnja stopa amortizacije} = \frac{100\%}{\text{procijenjeni broj godina uporabe}}$$

Izvor: Poslovni dnevnik, www.poslovni.hr, pristupljeno 26.07.2024.

Funkcionalna metoda, ili metoda jedinice proizvodnje, obračunava amortizaciju na temelju stvarnog korištenja sredstva. Prema ovoj metodi, amortizacija se raspoređuje prema učinku ili stvarnom trošenju sredstva u svakoj godini. Nabavna vrijednost imovine dijeli se s procijenjenim brojem jedinica koje sredstvo može proizvesti ili obaviti tijekom svog vijeka trajanja. Godišnji iznos amortizacije dobiva se množenjem nabavne vrijednosti po jedinici proizvodnje ili rada s brojem jedinica proizvedenih ili obavljenih tijekom te godine.³³

Degresivna metoda, poznata i kao metoda opadajućeg salda, rezultira smanjenjem iznosa amortizacije tijekom vijeka uporabe imovine. Ova metoda može se primijeniti na dva načina.³⁴

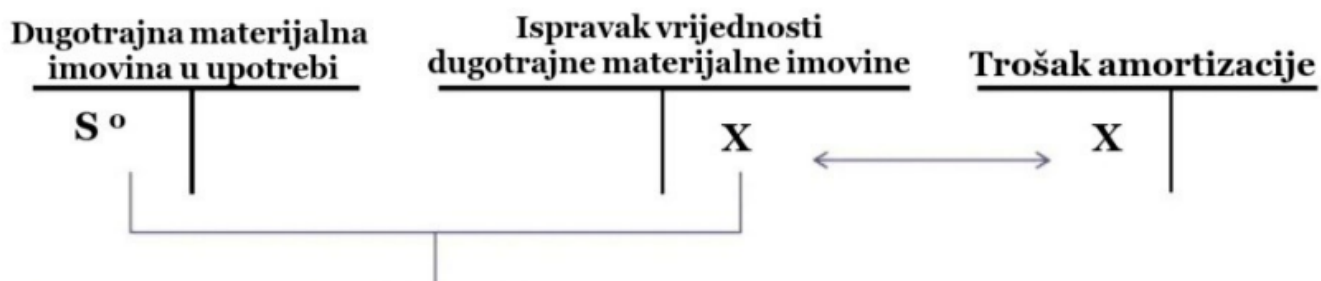
1. **Metoda opadajuće osnove:** Ova metoda koristi fiksne amortizacijske stope na knjigovodstvenu vrijednost stalne imovine, koja se svake godine smanjuje. Upotrebljava se kada je korist od imovine veća na početku i smanjuje se s vremenom.

³² Poslovni dnevnik, preuzeto s www.poslovni.hr, pristupljeno 26.07.2024.

³³ Prof. dr. sc. Belak V. (2009) Računovodstvo dugotrajne materijalne imovine prema HSFI/MSFI i novi računovodstveni postupci. Zagreb, str. 85

³⁴ Prof. dr. sc. Belak V. (2009) Računovodstvo dugotrajne materijalne imovine prema HSFI/MSFI i novi računovodstveni postupci. Zagreb, str. 80

2. **Metoda zbroja godina:** Ova metoda primjenjuje različite opadajuće amortizacijske stope na fiksnu osnovicu, tj. nabavnu vrijednost stalne imovine. Stopa se računa za svaku godinu posebno, uzimajući u obzir preostali vijek trajanja imovine.

Slika 4 Amortizacija dugotrajne materijalne imovine (Perkušić, 2016)

Progresivna metoda amortizacije podrazumijeva da je upotreba imovine manja u prvim godinama njezina vijeka trajanja, što rezultira manjim troškom amortizacije u tim godinama. Prema ovoj metodi, iznos amortizacije postupno se povećava kako imovina stari. Progresivna metoda, također poznata kao metoda amortizacije po učinku, izračunava se tako da se nabavna vrijednost imovine uspoređuje s procijenjenim godišnjim učinkom izraženim u naturalnim jedinicama.

Ukoliko dođe do značajnih promjena u fer vrijednosti imovine, primjenjuju se različiti modeli revalorizacije kako bi se imovina evidentirala prema svojoj fer vrijednosti. Evidencija dugotrajne financijske imovine po fer vrijednosti je obavezna. Međutim, kod evidencije zaliha nije nužno primjenjivati fer vrijednost zbog pretpostavke o njihovom redovitom prometu unutar poduzeća.³⁵ Kada poduzeće provodi revalorizaciju, dugotrajna materijalna imovina se evidentira u poslovnim knjigama prema svojem revaloriziranom ili fer iznosu.

Pri utvrđivanju fer vrijednosti imovine koriste se tri glavne metode:

1. **Tržišni pristup:** Ova metoda temelji se na analizi tržišta i usporedbi slične ili identične imovine kako bi se odredila fer vrijednost. Podrazumijeva ispitivanje cijena transakcija na tržištu za imovinu s usporednim karakteristikama.

³⁵ Belak, V. (2010.), Pokazatelji uspješnosti nakon revalorizacije imovine

2. **Troškovni pristup:** Ovaj pristup izračunava trošak koji bi bio potreban za nabavku imovine s istim karakteristikama ili za izgradnju objekta sa sličnim značajkama. Cilj je procijeniti koliko bi koštalo zamijeniti ili obnoviti imovinu.
3. **Dobitni pristup:** Ova metoda fokusira se na određivanje trenutne vrijednosti imovine na temelju očekivanih budućih prihoda ili koristi. Uključuje tehnike poput diskontiranja budućih novčanih tokova, modela za utvrđivanje cijena opcija, te metode ostatka vrijednosti.

Revalorizacijom imovine dolazi do promjene u vrijednosti imovine prikazanoj u bilanci, što uključuje i prilagodbu akumulirane amortizacije imovine u razredu 0. Osim toga, promjena utječe na iznos revalorizacijskih rezervi, koje su dio kapitala, odnosno pasive. Ovisno o tome je li vrijednost imovine povećana ili smanjena, u poslovnim knjigama se evidentira odgovarajući prihod ili rashod.

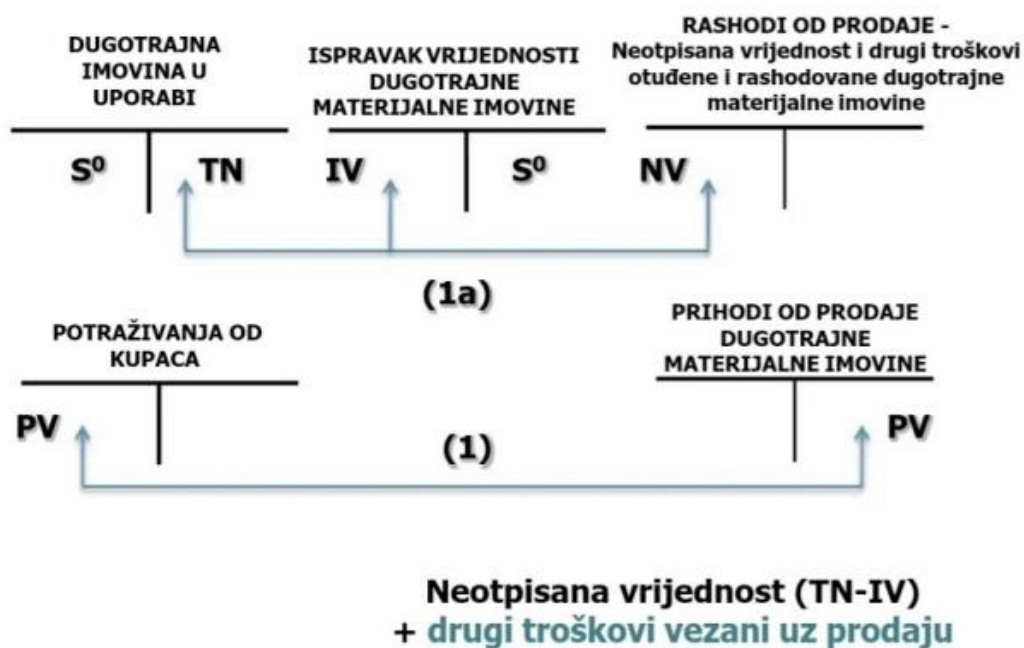
Kada dođe do prestanka upotrebe dugotrajne materijalne imovine, potrebno je izvršiti prestanak priznavanja te imovine u bilanci. Ovaj prestanak priznavanja može nastati iz dva glavna razloga: ako se imovina otuđuje (prodaje, daruje itd.) ili ako se procijeni da više neće donositi buduće ekonomske koristi. U oba slučaja, imovina se uklanja iz bilance, a moguće preostale vrijednosti ili rashodi povezani s njenim povlačenjem iz uporabe moraju biti odgovarajuće knjiženi i evidentirani.

Postupak isknjižavanja dugotrajne materijalne imovine je relativno jednostavan kada je knjigovodstvena vrijednost imovine jednaka nuli, jer se u tom slučaju ne pojavljuju dodatni troškovi ili gubici. Međutim, ako knjigovodstvena vrijednost imovine nije nula, potrebno je evidentirati trošak koji nastaje zbog neamortizirane vrijednosti rashodovane, otuđene ili uništene imovine. Ovaj trošak se knjiži kao rashod u troškovima razdoblja u kojem je nastao. Na taj način, poslovni subjekti adekvatno prate i izvještavaju o utjecaju prestanka uporabe imovine na financijske rezultate.³⁶

Rashodovanje imovine odnosi se na trajno povlačenje imovine iz uporabe, što može uključivati različite scenarije kao što su uništenje, otuđenje, ili darovanje imovine. Rashodovana imovina može biti rastrgana na sastavne dijelove i prodana u komadu ili dijelovima, poklonjena, likvidirana, ili na drugi način uklonjena iz aktivne upotrebe.³⁷

³⁶ Crikveni, T. (2012). Računovodstveno i porezno motrište rashodovanja imovine, RRIF, br. 12, str. 59

³⁷ Bičanić, N. (2018.), Što je točno rashodovanje... i što s rashodovanom imovinom?

Slika 5 Prodaja dugotrajne materijalne imovine (Perkušić, 2016)

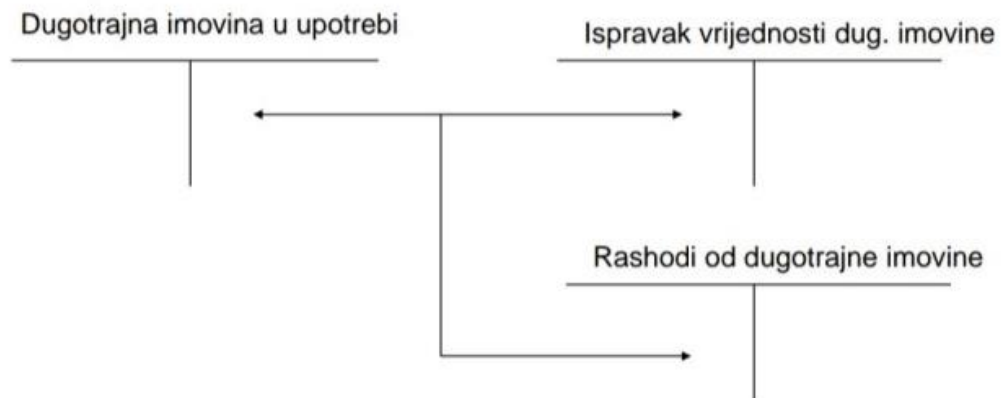
Važno je napomenuti da se isknjižavanje imovine iz bilance obavlja tek nakon što je došlo do otuđenja ili kada se imovina trajno povuče iz uporabe. Do tog trenutka, imovina ostaje evidentirana u bilanci kao rashodovana, a isknjižavanje se provodi kada se konačno završi proces otuđenja ili uništenja. Na taj način se osigurava pravilno praćenje i izvještavanje o svim transakcijama vezanim uz imovinu koja je trajno povučena iz uporabe.

Rashodovanje imovine može se odnositi na sljedeće situacije:³⁸

- Oštećena imovina koja se ne može popraviti, ili kada je trošak popravka veći od vrijednosti imovine. U ovakvim slučajevima, imovina se smatra neispravnom i neekonomičnom za popravak, pa se povlači iz uporabe.
- Uništena, istrošena ili tehnološki zastarjela imovina koja više nije u upotrebi. Ova imovina može biti predmet rashodovanja jer više ne pruža korisne ekonomske koristi ili je zastarjela zbog tehnoloških promjena.

³⁸ Bičanić, N. (2018.), Što je točno rashodovanje... i što s rashodovanom imovinom?

Rashodovanje takve imovine osigurava da bilancu poduzeća reflektira samo onu imovinu koja je još uvijek korisna i relevantna za poslovanje.

Slika 6 Izdvajanje imovine iz upotrebe (Perkušić, 2016)

4. IMOVINA U RAZLIČITIM DJELATNOSTIMA

U ovom dijelu rada provest će se istraživanje temeljenom na financijskim izvještajima. Nakon što je prethodno definirano što se sve smatra dugotrajnom materijalnom imovinom, u nastavku će biti prikazane specifične stavke te imovine. Istraživanje će se osloniti na podatke iz financijskih izvještaja poduzeća InfoDom d.o.o. i Hotel Krass d.o.o. za 2018. godinu.

4.1. Dugotrajna materijalna imovina poduzeća InfoDom d.o.o.

InfoDom d.o.o. je IT poduzeće koja svoje poslovne aktivnosti provodi putem interneta (e-poslovanje). Poduzeće je specijalizirano za restrukturiranje poslovnih procesa, IT savjetovanje, razvoj aplikativnog softvera, instalaciju i podršku za ICT rješenja te korisničku podršku za informacijske sustave. InfoDom pruža svoje usluge na globalnoj razini, surađujući s klijentima iz zemlje i inozemstva.

Osnivač poduzeća InfoDom d.o.o. je prof. dr. sc. Slavko Vidović. Adresa poduzeća je Andrije Žaje 61, 10000 Zagreb.

Tablica 3 Stope otplate amortizacije InfoDom d.o.o. za 2018. godinu. (podaci preuzeti s <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web>)

Građevinski objekti	10 % - 5 %
Oprema	50 % - 25 %

Pregledom financijskih izvještaja poduzeća InfoDom d.o.o. primijećeno je da najveći udio u njihovoj imovini zauzima nematerijalna imovina, što je očekivano s obzirom na prirodu djelatnosti kojom se poduzeće bavi.

Slika 7 Logo poduzeća InfoDom

U sljedećoj tablici je prikazana struktura dugotrajne imovine poduzeća InfoDom d.o.o. Nematerijalna imovina čini 49,7 % ukupne imovine, dok je udio materijalne imovine 41,3 %. Ovi podaci su očekivani s obzirom na to da poduzeće pruža uslužne djelatnosti, konkretno informatičke usluge, pri čemu najznačajniji dio imovine predstavljaju razne licence. Od ukupnog udjela dugotrajne materijalne imovine, više od polovice, odnosno 27,3 %, odnosi se na građevinske objekte i zemljište.

Osim što je struktura imovine u poduzeću InfoDom d.o.o. u skladu s prirodom njihove djelatnosti, važnost nematerijalne imovine također naglašava orijentaciju poduzeća prema inovacijama i intelektualnom kapitalu. To uključuje ne samo licence, već i potencijalno razvijeni vlastiti softver, patentne prijave ili druge oblike intelektualnog vlasništva koje im pružaju konkurentsku prednost na tržištu.

S druge strane, udio materijalne imovine, uključujući građevinske objekte i zemljište, upućuje na stabilnost i dugoročnu prisutnost poduzeća na tržištu, osiguravajući im čvrstu osnovu za daljnji rast i razvoj. Ova ravnoteža između nematerijalne i materijalne imovine omogućuje InfoDomu da bude fleksibilan i prilagodljiv u brzom razvoju IT industrije, dok istovremeno zadržava potrebnu stabilnost za održavanje dugoročnog poslovanja.

Tablica 4 Vlastita izrada - usporedni prikaz financijskih izvještaja DMI za 2018. godinu (podaci preuzeti s <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web>)

Stavka izvještaja	InfoDom d.o.o	Postotak u odnosu na dugotrajnu imovinu
Nematerijalna imovina	8.410,292	49,7%
Dugotrajna financijska imovina	1.518,367	9%
Materijalna imovina	6.999,608	41,3%
Zemljište	71,568	0,4%
Građevinski objekti	4,559,903	26,9%
Postrojenja i oprema	556,981	3,3%
Alati, pogonski inventar i transportna imovina	596,533	3,6%
Biološka imovina	0,00	0,%
Predujmovi za materijalnu imovinu	0,00	0%
Materijalna imovina u pripremi	1.143,200	6,8%
Ostala materijalna imovina	71,023	0,4%
Ulaganje u nekretnine	0,00	0%
DUGOTRAJNA IMOVINA	16.928,263	100%

4.2. Dugotrajna materijalna imovina poduzeća Krass d.o.o.

Hotel Krass d.o.o. je poduzeće s dugogodišnjom tradicijom u pružanju hotelskih i ugostiteljskih usluga, smješteno u Krapinskim Toplicama. Hotel Toplice nudi raznolike opcije smještaja, uključujući apartmane, jednokrevetne i dvokrevetne sobe.

Tablica 5 Stope otplate amortizacije Hotela Krass d.o.o. za 2018. godinu.
(podaci preuzeti s <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web>)

Zgrade ugostiteljstva	2,5 %
Zgrade stan	5 %
Postrojenja i oprema	10 %
Vozila	20 %
Uredska oprema	20 %
Telekomunikacijska oprema	25 %

Kod poduzeća Hotel Krass d.o.o. koriste se usporene stope amortizacije za zgrade ugostiteljstva, vozila, uredsku opremu, postrojenja i telekomunikacijsku opremu u odnosu na Zakon o porezu na dobit. Iznimka je stopa amortizacije za zgrade namijenjene stanovanju, koja je usklađena s propisanom stopom.

Slika 8 Hotel Krass d.o.o.

U tablici 6 je prikazana struktura dugotrajne imovine poduzeća Krass d.o.o., dugotrajna materijalna imovina čini 100% ukupne dugotrajne imovine. Od toga, čak 95,7% odnosi se na građevinske objekte i zemljište, što je očekivano za poduzeća koja se bave ugostiteljskim i uslužnim djelatnostima. Preostalih 4,3% dugotrajne materijalne imovine čine postrojenja, oprema i ostala materijalna imovina.

Na temelju financijskog izvještaja dugotrajne materijalne imovine za 2018. godinu za poduzeća InfoDom d.o.o. i Hotel Krass d.o.o., možemo zaključiti da najveću vrijednost dugotrajne materijalne imovine ima poduzeće Krass d.o.o., a najmanju vrijednost dugotrajne materijalne imovine ima poduzeće InfoDom d.o.o.

Tablica 6 Vlastita izrada - usporedni prikaz financijskih izvještaja DMI za 2018. godinu (podaci preuzeti s <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web>)

Stavka izvještaja	Hotel Krass d.o.o	Postotak u odnosu na dugotrajnu imovinu
Nematerijalna imovina	0,362	0%
Dugotrajna financijska imovina	0	0%
Materijalna imovina	18.704,905	100%
Zemljište	1.433,364	7,7%
Gradevinski objekti	16.505,089	88%
Postrojenja i oprema	697.268	3,7%
Alati, pogonski inventar i transportna imovina	0,00	0%
Biološka imovina	0,00	0%
Predujmovi za materijalnu imovinu	0,00	0%
Materijalna imovina u pripremi	69,184	0,4%
Ostala materijalna imovina	0,00	0%
Ulaganje u nekretnine	0,00	0%
DUGOTRAJNA IMOVINA	18.705,267	100%

Tablica 7 Vlastita izrada – prikaz postotka DMI u odnosu na ukupnu imovinu (podaci preuzeti s <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web>)

Stavka izvještaja	InfoDom d.o.o	Hotel Krass d.o.o
Dugotrajna imovina	16.928,263	18.705,267
Kratkotrajna imovina	19.634,956	605,337
Ukupna imovina	36.563,219	19.310,604
Materijalna imovina	6.999,608	18.704,905
Postotak DMI u odnosu na ukupnu imovinu	19,14%	96,86%

Na temelju financijskog izvještaja dugotrajne materijalne imovine (DMI) za 2018. godinu, postotak DMI u odnosu na ukupnu imovinu iznosi 19,14% kod poduzeća InfoDom d.o.o., a najviši postotak od 96,86% iznosi kod poduzeća Krass d.o.o.

5. ZAKLJUČAK

Dugotrajna materijalna imovina (DMI) evidentira se u sklopu aktive (imovine) poduzeća koja se financira iz vlastitih ili tuđih izvora. Pod vlastitim izvorima misli se na kapital poduzeća, dok tuđi izvori predstavljaju zaduživanje poduzeća, najčešće kod banaka.

Dugotrajna imovina se dijeli na materijalnu, nematerijalnu, financijsku te potraživanja, a karakterizira je unovčenje njezine vrijednosti u razdoblju dužem od godinu dana. Dugotrajna imovina se postupno troši te postupno prenosi svoju vrijednost na proizvode i/ili usluge. Subjekti dugotrajnu imovinu nabavljaju interno ili eksterno. Interno stjecanje dugotrajne imovine se odnosi na izradu imovine u vlastitoj izvedbi, dok se eksterno stjecanje odnosi, primjerice, na kupnju od dobavljača na tržištu, financijski leasing, razmjenu, donaciju te ulaganje članova društva.

Trošak nabave dugotrajne imovine uključuje razne troškove nastale u vezi s procesom nabave, ali i stavljanjem imovine u uporabu. Takvi troškovi obuhvaćaju fakturnu ili kupovnu cijenu, carine, poreze i druge povezane troškove. Od trenutka nabave dugotrajne imovine pa do njezinog stavljanja u uporabu, knjiženje se vrši na kontima imovine u pripremi. Dugotrajnu imovinu potrebno je sustavno amortizirati tijekom njezina korisnog vijeka trajanja. Amortizacija se odnosi na postupno trošenje dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine, dakle ne i na financijsku imovinu ili potraživanja.

Obračunom amortizacije sustavno se raspoređuje amortizirajući iznos imovine za vrijeme njezinog korisnog vijeka uporabe na proizvode, usluge, robe ili rashode razdoblja ako se radi o amortizaciji imovine koja se koristi za administraciju, upravu i prodaju. Amortizacija se može obračunavati različitim metodama: linearnom, progresivnom, degresivnom te funkcionalnom. Najčešće korištena metoda je linearna metoda.

Kada dođe do prestanka uporabe dugotrajne materijalne imovine, ona se više ne priznaje u bilanci. Ovaj prestanak može nastati uslijed prodaje imovine ili kada se procijeni da ona više neće donositi buduće ekonomske koristi. Nakon što je imovina povučena iz upotrebe, mora se isknjižiti iz poslovnih knjiga. Ova procedura uključuje uklanjanje imovine iz bilance i, ako je potrebno, priznavanje bilo kakvih preostalih rashoda ili prihoda povezano s njezinim rashodovanjem.

LITERATURA

1. Baica, Z. (2008.), Računovodstvo dugotrajne materijalne imovine – primjena HSFI 6, Računovodstvo i porezi u praksi, br. 5, str. 27-45
2. Belak, V. (2009) Računovodstvo dugotrajne materijalne imovine: prema HSFI/MSFI i novi računovodstveni postupci. Zagreb: Belak Excellens d.o.o.
3. Belak, V. (2010.), Pokazatelji uspješnosti nakon revalorizacije imovine, RRIF, br. 10
4. Bičanić, N. (2018.), Što je točno rashodovanje... i što s rashodovanom imovinom?, preuzeto 27. srpnja 2024. s <https://www.teb.hr/novosti/2018/sto-je-tocno-rashodovanje-i-sto-s-rashodovanom-imovinom/>
5. Crikveni, T. (2012). Računovodstveno i porezno motrište rashodovanja imovine, RRIF, br. 12, str. 59-62
6. Gulin D. et al. (2018.) Računovodstvo II – evidentiranje poslovnih procesa. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika
7. Hrvatski standard financijskog izvještavanja 6, Narodne novine br. 86/15
8. Parać B. (2008) Poduzetničko računovodstvo i Financijsko izvještavanje. Zagreb
9. Perčević, H. (2021.), Računovodstvo dugotrajne nematerijalne i materijalne imovine, preuzeto 25.06.2024. s <https://www.efzg.unizg.hr/UserDocsImages/RAC/hpercevic/racunovodstvo/Ra%C4%8Dunovodstvo%20dugotrajne%20nematerijalne%20i%20materijalne%20imovine.pdf>
10. Perkušić, D. (2016). Osnove računovodstva, Sveučilište u Splitu, Split.
11. Poslovni dnevnik, preuzeto s www.poslovni.hr, pristupljeno 26.07.2024.
12. RGFI javna objava - <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/pSubjektTrazi.do>
13. TEB poslovanje, preuzeto s <https://www.teb.hr/novosti/2018/obracun-amortizacije/>, pristupljeno 26.07.2024.
14. Vodič kroz knjiženja i protuknjiženja, Računovodstvo i porezi u praksi, br. 5, 2018.
15. Volarević H., Varović M., (2013). Osnove računovodstva 1, Mate, Zagreb
16. Vujević, K. (2005.), Amortizacija s troškovnog, računovodstvenog i poreznog aspekta, Pomorstvo, god. 19., str. 159-169
17. Zakon o porezu na dobit (Nar. nov., br. 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16, 115/16, 106/18, 121/19, 32/20 i 138/20)
18. Zakon o porezu na promet nekretninama (Nar. nov., br. 69/97, 26/00 i 153/02)

19. Zaloker, D. (2018.), Obračun amortizacije, preuzeto 26. srpnja 2024. s <https://www.teb.hr/novosti/2018/obracun-amortizacije/>
20. Zaloker, D. (2020.), Tko mora provesti revalorizaciju dugotrajne materijalne imovine?, preuzeto 26. srpnja 2024. s <https://www.teb.hr/novosti/2020/tko-mora-provestirevalorizaciju-dugotrajne-materijalne-imovine/>

SLIKE

1. Logo InfoDom d.o.o. (bez dat.) preuzeto 04. rujna 2024. s https://www.google.com/search?sca_esv=c9a915b7e2353e00&sca_upv=1&q=infodom&udm=2&fbs=AEQNm0CtKM7bCgAGTOLx3M1i6UFoL4QUn5CHHI0U028TjiGbxmQoejDN1xcujyklEcEoaEjcPzCTa2EcrdAICM4xcpAaT8OHO7Vekyd-pq7GFgThpFDqwPCEZUkWYV5SX2lIEfa1W0IQ5JNGNZHgJe91h_z93v5SDlyzrg-ATj1cB_sP_vZPqs&sa=X&ved=2ahUKEwjptcvT7amIAxXZ-AIHHY3GGqIQtKgLegQIERAB&cshid=1725472544257245&biw=1536&bih=695&dpr=1.25#vhid=x2U63dhC7-XLHM&vssid=mosaic
2. Hotel Toplice Krass (bez dat.) preuzeto 27. srpnja 2024. s https://www.google.com/search?q=toplice+hotel&safe=active&sxsrf=ALeKk01dHlahT92Dz3LqbHD4NtylDigA7w:1598628649361&source=lnms&sa=X&ved=2ahUKEwjWjZfmm77rAhXL2KQKHbbQCyEQ_AUoAXoECBwQAw&biw=1920&bih=937&udm=2

POPIS SLIKA

Slika 1 Primjer početka obračuna amortizacije za imovinu koja je kupljena tijekom poslovne godine (Perkušić, 2016)	14
Slika 2 Primjer obračuna amortizacije za imovinu koja se prodala tijekom poslovne godine (Perkušić, 2016)	15
Slika 3 Jednadžba izračuna amortizacija	19
Slika 4 Amortizacija dugotrajne materijalne imovine (Perkušić, 2016)	20
Slika 5 Prodaja dugotrajne materijalne imovine (Perkušić, 2016)	22
Slika 6 Izdvajanje imovine iz upotrebe (Perkušić, 2016)	23
Slika 7 Logo poduzeća InfoDom	25
Slika 9 Hotel Krass d.o.o.	28

POPIS TABLICA

Tablica 1 Podjela dugotrajne imovine.....	5
Tablica 2 Pregled porezno dopuštenih stopa amortizacije prema Zakonu o porezu na dobit ..	16
Tablica 3 Stope otplate amortizacije InfoDom d.o.o. za 2018. godinu. (podaci preuzeti s http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web).....	24
Tablica 4 Vlastita izrada - usporedni prikaz financijskih izvještaja DMI za 2018. godinu (podaci preuzeti s http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web)	26
Tablica 5 Stope otplate amortizacije Hotela Krass d.o.o. za 2018. godinu. (podaci preuzeti s http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web).....	27
Tablica 6 Vlastita izrada - usporedni prikaz financijskih izvještaja DMI za 2018. godinu (podaci preuzeti s http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web)	29
Tablica 7 Vlastita izrada – prikaz postotka DMI u odnosu na ukupnu imovinu (podaci preuzeti s http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web)	30